

EEN GOED WERK

Zij heeft een goed werk aan Mij gedaan

Matteüs 26, 1-16 (10), 1-14 (7)

Gemeente des Heren, broeders en zusters

Waar doe je goed aan? Bezig met de goede dingen? We houden ons niet vaak op met zo'n vraag. Dagdromen om te ontsnappen aan stress is meestal niet goed. Maar als je lijdt aan de waan van de dag? *Zij heeft een goed werk aan Mij gedaan* zei Jezus. Snap je waarom de discipelen protesteerden? Wat is hier goed aan? Matteüs is evangelist in dienst van Jezus. Hij zegt: daar kom je zelf niet op. Dat antwoord hoor je van Jezus. We lezen het Woord van God ¹. Wat een zegen!

Lijdensaankondiging

Matteüs geeft een vierde en laatste lijdensaankondiging van de Here Jezus door ². Deze aankondiging werpt licht over het sterven en de opstanding van Jezus – en over ons leven. Het is Matteüs' inleiding op Jezus' lijdensgeschiedenis ³.

¹ De Heilige Geest gaf de Kerk geloof om het als Woord van God aan te nemen. In de 2^e eeuw zagen Christenen als Papias Matteüs de tollenaar (Matteüs 10, 3) als auteur omdat hij ooggetuige was. Waren er eerdere (Aramese en/of mondelinge) versies? Dat is niet te bewijzen of te ontkennen zegt Hengel (73) die op grond van het getuigenis van Papias een Aramese logia-bron onder de naam Matteüs aanvoert om de populariteit van het latere evangelie te illustreren (77 en 177-178). Bauckham 222-230. McKnight 528. Green 24/5. Carson&Moo 146-150. France (2008) 33-37. France (2007) 15. Brown 575 en Nolland 4 gaan hier niet in mee. Zijn roeping staat in Matteüs 9, 9-13. Markus 2, 14 en Lukas 5, 27 noemen hem Levi. Hij staat in de apostellijsten van Mt. 10, 2-4, Mk. 3, 16-18 en Lk. 6, 13-16 en Hd. 1,13.

² Matteüs 16, 21-23, Matteüs 17, 22-23, Matteüs 20, 17-19 en hier.

³ In beeldspraak: een *ouverture* France (2008) 368 of als de start van een *bergtocht* om vergezichten van zijn dood en opstanding te zien Wright 145.

Vervulling van Jezus' woorden

Om te beginnen sluit Matteüs hier zijn weergave van Jezus' woorden af (vs 1). Jezus kondigde zijn kruisdood aan, nadat Hij *al deze woorden geëindigd had*. Welke woorden waren dat? Matteüs geeft in zijn evangelie vijf 'redes' met onderwijs van Jezus weer ⁴. Het bekendst van die vijf zijn de Bergrede, de Koninkrijksgelijkenissen en de rede over het laatste oordeel. Zo laat de Heilige Geest zien dat Jezus de vijf boeken van de Thora vervuld heeft en ook vernieuwt. Al die vijf 'redes' worden afgesloten met: *toen Jezus had geëindigd te spreken* ⁵. Hier wordt alles samengevat. Toen Hij *al deze woorden geëindigd had*. Wat Jezus doet is vervulling van al zijn woorden ⁶. Hij doet wat Hij zegt en zegt wat Hij doet. Jezus stelt de zonde aan de orde. Opdat wij beseffen hoe heilig God is die het kwaad opruimt als wij Jezus nodig hebben voor de vergeving van onze zonden. Wettische vroomheid spot met Gods radicale liefde. De openbare eredienst gaat dan lijken op publieke bespottings van God. Gods genade geeft dat wij doen wat Jezus zegt – lees je bij Matteüs ⁷.

Vervulling van het Paasfeest

Het tweede dat opvalt is dat de dood en de opstanding van Jezus in het perspectief staan van het Paasfeest. Over twee

⁴ Matteüs 5-7 (Bergrede), Matteüs 10 (Uitzending van discipelen), Matteüs 13 (Koninkrijksgelijkenissen), Matteüs 18 (Relaties in het Koninkrijk) en Matteüs 24-25 (Het laatste oordeel). France (2007) 8-10. McKnight 529. Brown 573-574. Nolland gaat (telkens) uit van de definitieve evangelie tekst en thematiseert dit gegeven verder niet. Wel stelt hij de opmerkelijke – want lastig te beantwoorden – vraag: *What kind of document did Matthew think he was writing?* De 'redes' met Jezus' onderwijs komen meer zijdelings aan de orde bij Matteüs 5 en Matteüs 7, 28. Nolland 190, 345 en ook 1044.

⁵ Matteüs 7:28 Matteüs 11:1, Matteüs 13:53, Matteüs 19:1en 26:1. Zo eindigde ook het onderwijs van Mozes volgens Deuteronomium 32, 45.

⁶ Green 267. France (2007) 969. France (2008) 364.

⁷ Zie aantekening 27.

dagen is het Pascha (vs 2). De Zoon des mensen wordt in de kruisdood uitgeleverd. Jezus de Messias leefde, leerde en stierf als Kruiskoning. Veracht. Verguisd. Geëxecuteerd als misdadiger. Zo gênant. Is dat mijn Koning? Mozes leidde Israël uit Egypte. Jezus de Messias van Israël bevrijdt zijn volk uit machten van het kwaad en het oordeel van God ⁸. Hij brengt een volkomen nieuw Koninkrijk ⁹. Voor ons besef is dat de omgekeerde wereld. Alsof Hij was mislukt. Maar Jezus' sterven was geen mislukking. Geen nederlaag om iets hogers te bereiken. Er gaat eenvoudig niets boven zijn dood en opstanding. De Zoon des mensen vervult het Pascha. Hij voert Gods heilsplan uit ¹⁰. Koninklijk. Zijn kruisdood is zijn macht. Zijn bloed vervult het nieuwe verbond ¹¹. Aan de Paasmaaltijd stelde Jezus het avondmaal in ¹². Zijn bloed werd vergoten tot vergeving van zonden ¹³.

Complot

De zalving van Jezus staat in contrast met het complot tegen zijn leven. Het uitzicht is de overwinning van de Here Jezus. Dat is geloof. Pasen vier je met de dood voor ogen.

⁸ McKnight 529 en 533. Brown 577/8. Blomberg 1-2. France (2007) 10-14. Green 41/2. Hij is de lijdende Knecht van Jesaja 53. Stuhlmacher 157-158 en bijzonder n. 34 op p. 158.

⁹ Matteüs schrijft eschatologisch Koninkrijksevangelie voor Israël. Maar ook heidenen die geloven krijgen toegang tot het Koninkrijk in de heilige dynamiek die de Heilige Geest samen met de zendingsofdracht in Matteüs 28, 18-20 geeft. Green 43-47. McKnight 535-538. Brown 579. Carson&Moo 146-150. France (2007) 15. Nolland 41-43.

¹⁰ Green 267. France (2007) 968 en 970. Nolland 1043-44.

¹¹ Blomberg 90-91. France (2007) 970.

¹² Matteüs 26, 17-30 (26-29).

¹³ Matteüs 1, 21 Jezus *redt van zonden*. Matteüs 22, 28 Jezus' leven is *losprijs voor velen*. Mattheus 26, 26-29 (28) zijn bloed als kracht van het nieuwe verbond wordt *voor velen vergoten tot vergeving van zonden*.

Tegenstand

De moord op Jezus was het gevolg van groeiend verzet tegen Jezus' uitleg van de Thora. Hij leerde met gezag. Niet als de schriftgeleerden ¹⁴. Jezus stelt het probleem van het kwaad aan de orde. En dat Hij zelf de oplossing is. Hier worden priesters, schriftgeleerden en oudsten genoemd ¹⁵. Niet de Farizeeën. Die wilden voor alles zelf goed in beeld komen. Ze deden de mensen voor hoe je wettisch rein kon zijn. Dat maakte hun onderwijs zo liefdeloos. Maar Jezus was vooral gehaat bij sadduceeën onder leiding van Kajafas ¹⁶. Door de Romeinen als hogepriester aangesteld was hij ook hun diplomaat ¹⁷. Hij nodigde de critici uit bij hem thuis. Zonder farizeeën was dit geen wettige vergadering van het Sanhedrin. De arrestatie van Jezus startte met een complot uit onvrede en woede. Maar het volk mag dat niet weten. Dit complot wil de levende God er buiten houden ¹⁸. Wat is het belangrijk *hoe* we Jezus' woorden horen ¹⁹! Open? Farizeeën en sadduceeën zaten op de stoel van Mozes en zo verwierpen zij Jezus als de Zoon van God ²⁰. Vooroordelen cirkelen ook bij ons vaak om zelfbehoud. Daar ketst Gods genade op af. Uit onbegrip, zelfzucht of onverschilligheid.

Verraad

¹⁴ Matteüs 7, 28-29. In Matteüs 23 staat het conflict over de uitleg van de Thora door farizeeën en de schriftgeleerden op scherp.

¹⁵ Zo ook in Matteüs 16, 21 en Matteüs 26, 57.

¹⁶ Matteüs 21, 12-17 (15). Matteüs 26, 57-68 (61) en Matteüs 27, 39-40.

¹⁷ De Romeinen bepaalden wie er hogepriester was. Nolland 1047.

¹⁸ J.W. van Pooijen *The Psychology of Conspiracy Theories* (2018) wijst op het holocaust-complot van Hitler en nazi officieren in de Wannsee conferentie van januari 1942 dat pas in 1947 werd onthuld toen de notulen van deze geheim gehouden vergadering openbaar werden.

¹⁹ Volgens de gelijkenis van de wijze en dwaze bouwer aan het eind van de Bergrede Matteüs 7, 24-27.

²⁰ Matteüs 23, 2-3.

Aangrijpend is de rol van Judas in dit complot. Een discipel die zijn Meester verraad. Jezus wist dat Hij nu zou worden uitgeleverd. Hij wist ook hoe dat zou gaan ²¹. Judas krijgt 30 shekels om Jezus te verraden en uit te leveren ^{22 23}. Judas is kennelijk overtuigd dat hij zich in Jezus vergist heeft. Hij wil niet langer bij Hem horen. Het waarom is een raadsel. Heeft hij gedacht dat Jezus een gevaar voor de Joodse natie was? Met politieke motieven zoals Kajafas en de priesters? Of zoals de farizeeër Paulus vóór zijn bekering dacht? Geen mens die dat weet. Complotten zijn vaak ondoorzichtig. Dit complot belichaamt het ultieme kwaad. Het verzet tegen de liefde van God komt hier scherp aan het licht. Lees daar niet over heen. Het spreekt helemaal niet vanzelf dat mensen Jezus volgen. Als je eerlijk bent, zie je onder ogen dat politieke diplomatie en teleurstelling over Jezus ook in ons eigen hart kunnen leven. Wij zijn niet beter dan Kajafas en Judas. Alle discipelen lieten Hem in de steek ²⁴. Petrus

²¹ Volgens Lukas 22, 21-22 en Johannes 13, 21-30.

²² De slavenprijs volgens Exodus 31, 32. De geldwaarde hangt af van de muntsoorten en de plaats en tijd waarin zij gebruikt werden. Hier is de denken aan een maandloon van twee of drie maanden. Nolland 1060.

²³ De gedachte dat Judas goede bedoelingen zou hebben gehad met zijn voornemen en daad vindt geen steun in de tekst van het Nieuwe Testament – maar komen van buitenaf. France (2007) 977/8. N.T. Wright *Judas and the Gospel of Jesus* (2006). Nolland (1059) wijst op Zacharia 11, 12 waar een goede herder wordt verkocht voor de prijs van 30 zilverstukken om een slechte herder te volgen. Matteüs 21, 5 brengt de intocht in Jeruzalem als Messias-Koning in verband met Zacharia 9, 9. De suggestie kan dan zijn Judas geen herder wil zijn in de navolging van Jezus, bijvoorbeeld omdat hij zich schaamt om bij deze Jezus te horen. Een andere suggestie is dat hij als Judeeër de enige niet-Galileeër van Jezus' discipelen was die zich bij Jezus' intocht in Jeruzalem distantieerde van een Galilese beweging France (2007) 379. Green 268. Nolland 1058 zegt dat alle suggesties om het verraad van Judas te verklaren uiteindelijk berusten op verbeelding. De betekenis van de naam Iskarioth blijft onduidelijk Nolland 412.

²⁴ Matteüs 26, 56.

verloochende Jezus ²⁵. Zouden wij het beter doen? Hebben wij het in WO-II beter gedaan? Zijn wij bezig met de goede dingen? Jezus zegt van de zalving door deze vrouw: *zij heeft een goed werk aan Mij gedaan*. Rechtstreeks uit haar hart ²⁶.

Liefde

Liefde is de vervulling van de Thora. Jezus heeft dat zelf onoverwinnelijk aan het licht gebracht. De Messias van Israël is Gods Gezalvde die de Thora genadig vernieuwt ²⁷.

Messias

Jezus was in Bethanië in het huis van Simon die melaats geweest was. Gastvrij voor Jezus en zijn vrienden Martha, Maria en Lazarus die uit de dood was opgewekt ²⁸. Hier vierde Jezus met zijn leerlingen zijn laatste Joodse Paasfeest en zijn eerste avondmaal. Het zal Pasen worden. Gods overwinning gaat over alle kwaad. In de wereld. In de

²⁵ Matteüs 26, 69-75.

²⁶ Calvijn bij Matteüs 26, 10. Spurgeon *Something done for Jesus* Sermon 2126. Het lijden en sterven van Christus is vooral met het hart te verstaan dat door de Heilige Geest is gezalvd om jezelf te kennen en God boven alles lief te hebben. Luther in een lijdensprek van (waarschijnlijk) 1518. Luther 10-16.

²⁷ Zo in de Bergrede (5-7) en de Koninkrijksgelijkenissen 13, 51-52.

Sadduceeën en farizeeën stonden wettische uitleg van de Thora voor die voorbijging aan Gods genade die Jezus bracht. Zie Matteüs 16, 1-12.

²⁸ Matteüs 26, 6-13, Markus 14, 1-9 en Johannes 12, 1-8 geven dezelfde gebeurtenis weer vanuit verschillend perspectief. Over het ontstaan van de vier Evangelien in een tijd van religieuze verwarring die een canon nodig maakte zie Hengels *The Four Gospels and the One Gospel of Jesus Christ* (passim). Over de zalving in Bethanië zie Calvijn bij Matteüs 26, 6; Green 268/9; France (2007) 973 en Nolland 1050. Over verschillen tussen Matteüs en Johannes zie France (2007) 973 en Nolland 1051. De zalving in het huis van de farizeeër Simon volgens Lukas 7, 36-50 is een andere gebeurtenis. France 972. Nolland 1051. Carson (2006) 425-427 met n. 1 op blz. 425 verwijzend naar onderzoek van Brown en Howard Marshall.

harten van zijn kinderen. Door zijn dood en opstanding heen. Zijn dood heeft Gods oordeel over ons overtreden weggedragen ²⁹. Zó is Hij Messias. Gods gezalfde Koning ³⁰. Waarschijnlijk boven haar besef uit zalfde zij Jezus als de Messias De schijnwerper staat vol op Jezus. Middenin de spanning van het complot dat gaande was werd Jezus gezalfd. Hij is Gods eigen Zoon ³¹. Juist zijn sterven bracht een Romein tot de belijdenis *Werkelijk, dit was Gods Zoon* ³².

Onbevangen

Zo wil de Heilige Geest laten zien wat de discipelen toen nog niet zagen. Ze protesteerden. Dit was verspilling. Hoeveel armen konden met de opbrengst van dat parfum niet geholpen zijn? Zij dachten aan die rijke jongen tot wie Jezus zei dat hij zijn bezit moest verkopen om de opbrengst aan armen weg te geven. Nu niet dan? Dat zou pas goed zijn geweest. Zorg voor armen is toch onze opdracht ³³. Ja. Maar niet in eigen kracht. Niet als verplichting. Het gaat om onbevangen en belangeloze liefde in de dingen die we doen in de dienst van God. Jezus is hartenkenner. Deze vrouw bracht het offer van haar hart. Met dat albasten flesje brak ook haar hart in liefde voor Hem. Alsof zij Jezus' sterven voorvoelde. Daar hebben alle discipelen aan gedacht. Wie geëxecuteerd werd, kreeg geen eervolle begrafenis. Dat kon zij niet verdragen. Dan nu alvast maar. Zij gaf alles wat ze

²⁹ Zoals Jezus aan de Paasmaaltijd zegt volgens Matteüs 26, 28.

³⁰ Koningen en priesters werden gezalfd om de heerlijkheid van God over te dragen. Müller 123. Paul 218. Olie verbeeldt de toerusting door Heilige Geest om een ambt goed te vervullen Müller 122/3. Paul 215/6.

³¹ Matteüs 1,18-25.

³² Matteüs 27, 50-54 (54).

³³ Matteüs 19, 16-30 (21). De zorg voor de armen uit onberekenende liefde is een belangrijk thema in Matteüs in de Bergrede en bijzonder in de gelijkenis over het laatste oordeel in Matteüs 25, 31-46. Armen zijn er altijd. Zij hebben onze zorg nodig staat al in Deuteronomium 15, 11.

geven kon. Zij heeft een goed werk *aan Mij* gedaan zegt Jezus en bereidde mijn begrafenis voor³⁴.

Dat is wat ook ons Jezus opdraagt. Zijn licht verspreiden zodat de mensen de goede werken zien en de Vader in de hemel verheerlijken³⁵. Dat kan niet zonder Hem zelf. De zalving van Jezus door de Heilige Geest bij zijn doop zet zich voort in zijn volgelingen. In eenheid met Christus³⁶.

Evangelie

Dit goede woord van Jezus is de wereld in gegaan. Overal waar dit Evangelie komt, zal ook aan haar gedacht worden. Niet om wie zij zelf is. Maar om wat zij deed in restloze overgave aan Jezus. Haar naam wordt niet eens genoemd! Het Evangelie van het Koninkrijk moet in heel de wereld gepredikt worden en zij is de eeuwen door een anoniem evangelist gebleven³⁷. Ook vandaag. Jezus Christus is de rechtvaardige Koning die rechtspreekt volgens de maatstaf van zijn liefde³⁸. Toen Jezus al zijn woorden had geëindigd

³⁴ Het woord dat met *goed* vertaald is heeft ook de betekenis van *mooi* of *fijn* – als een tegenstelling met de harde en onprettige reactie van de discipelen. France (2007) 975. France (2007) 367. Green 269.

³⁵ Matteüs 5, 16.

³⁶ Matteüs 3, 13-17. Calvijn heeft veel aandacht voor het werk van de Heilige Geest die doet delen in de zalving van Christus. In de *Institutie* (1559) gaat hij gaat uitvoerig in op de zalving met de Heilige Geest waardoor de gelovigen delen in de ambten van Christus als Profeet, Priester en Koning *Institutie* II. XV. In de catechetische vorm van de Institutie van 1536 staan hiervoor al de contouren. *Institution* II.14.

³⁷ Matteüs 24, 14 en Matteüs 28, 19-20. Green 269. In Matteüs 24, 14 staat er voor *wereld* het Griekse woord *oikoumenē* (bewoonde wereld). Hier in Matteüs 26, 13 het meer universele Griekse woord *kosmos* zoals in Johannes 3, 16. Toerusting voor de Evangelieverkondiging kenmerkt het Matteüsevangelie. Green 269. France (2007) 976. France (2008) 367. Discipelen en de Kerk worden door dit Evangelie herinnerd aan de belangeloze liefde waarmee deze vrouw Jezus eerde. Nolland 1055/6.

³⁸ Matteüs 7, 15-23 en 24-29. Matteüs 22, 34-40. Matteüs 25, 31- 46.

te spreken gaf Hij zijn leven in de dood over aan God die Hem uit de doden heeft opgewekt. Zo ruimde Hij de zonde op. Wat wij niet kunnen deed Hij. Het diepgewortelde wantrouwen tegen God neemt Jezus weg als wij ons leven restloos aan Hem geven. In een wereld vol complotten en complottheorieën Hem eren. De Koning die ons alles geeft.

Wat neem je mee?

Een goed werk is alles wat uit liefde voor Hem gedaan wordt. Waar kun je dan concreet aan denken?

(1) *Bid om de liefde van God.* Probeer niet in eigen kracht van je leven een project te maken zoals Kajafas en Judas. Zij cirkelden om zichzelf en wilden het Koninkrijk van God niet binnengaan. Bid dagelijks om de Heilige Geest.

(2) *Leef je leven voor Hem.* Restloze overgave aan Jezus is geen verlies van vrijheid maar geeft de grootste vreugde. Leef zelf van vergeving om anderen te vergeven, betrokken in de groei van Gods koninkrijk omdat Hij je Levensbron is.

(3) *Wees bescheiden.* Feliciteer jezelf niet als je iets voor Jezus deed. Dank God voor zijn genade en word niet moedeloos als je leven ingewikkeld is geworden. De navolging van Jezus maakt ons klein genoeg om te bidden om genade.

(4) *Verwacht veel van God.* De situatie leek voor de discipelen uitzichtloos. Zij leerden van de liefde van deze vrouw om altijd God te dienen. Al is het met iets kleins. Het wordt gezegend. Haar daad van liefde is al eeuwenlang reddend Evangelie. Om wat Jezus Christus heeft gedaan en doet.

Amen

Nieuwegein

21 februari 2021

Preksamenvatting – voor vragen en reacties:

ds. Cor van Dis
Lierseschans 8, 3432 ET Nieuwegein
06-36271048
cnvd@solcon.nl

Iets nalezen?

- R. Bauckham (2017²) Papias on Mark and Matthew in *Jesus and the Eyewitnesses* 202-239.
- J.K. Brown (2013) Gospel of Matthew in J.B. Green, J.K. Brown & N. Perrin *Dictionary of Jesus and the Gospels* 570-584 Downers Grove / Leicester: InterVarsity Press.
- J. Calvin (1845) *Commentary on a Harmony of the Evangelists* W. Pringle (ed.) Public Domain.
- J. Calvijn (4^e druk z.j.) *Institutie editie 1559 vertaling* A. Sizoo Delft: Meinema.
- J. Calvin (1989 ^{repr.}) *Institutes of the Christian Religion* edition 1536 translation F.L. Battles Grand Rapids: Eerdmans.
- D.A. Carson (2006 ^{repr.}) *The Gospel according to John* Nottingham / Grand Rapids: Apolles / Eerdmans.
- D.A. Carson & D.J. Moo (2005) *An Introduction To The New Testament* Grand Rapids: Zondervan.
- R.T. France (2008 ^{repr.}) *Matthew* Nottingham / Downers Grove: IVP
- R.T. France (2007) *The Gospel of Matthew* Grand Rapids: Eerdmans.
- M. Green (2000) *The Message of Matthew* Nottingham: Inter-Varsity Press.
- M. Hengel (2000) *The Four Gospels and the One Gospel of Jesus Christ* London: SCM Press.
- S. McKnight (1992) Gospel of Matthew in J.B. Green, S. McKnight *Dictionary of Jesus and the Gospels* Downers Grove / Leicester : InterVarsity Press.
- D. Müller (1986 ^{rev.}) *chriō, anoint* in NIDNTT Vol. 1 121-124.
- M. Luther (1969) *Luthers Evangelien-Auslegung* 5. Teil Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- J. Nolland (2005) *The Gospel of Matthew. A Commentary on the Greek Text* Grand Rapids/Bletchley: Eerdmans/Paternoster.
- M.-J. Paul (2005) Gezalfde, Christus, Messias in A. Noordegraaf e.a. (red) *Woordenboek voor bijbellezers* 214-219. Zoetermeer: Boekencentrum
- P. Stuhlmacher (2004) Isaiah 53 in the Gospels and Acts in B. Janowski and P Stuhlmacher (ed) *The Suffering Servant. Isaiah 53 in Jewish and Christian Sources* 147-162 Grand Rapids / Cambridge: Eerdmans.
- N.T. Wright (2004) *Matthew for everyone* Part 2 London: SPCK.